

EKİM 2025 | Sayı: 30

İKİ DEVLETLİ UFUK: HUKUKİ MEŞRUIYETTEN FİİLİ TESİSE

Uluslararası hukukta iki devletli çözüm, on yıllardır süregelen bir çatışmanın ötesinde, devletler hukuku prensiplerinin, kendi kaderini tayin hakkının ve uluslararası barış ve güvenliğin temel sınamalarından birini temsil etmektedir. Bu çalışma, Filistin'in devletleşme sürecini, hukuki meşruiyet kazanımlarından sahadaki fiilî tesis zorluklarına uzanan geniş bir yelpazede incelemektedir. Özellikle 2012 yılında Birleşmiş Milletler nezdinde elde edilen "üye olmayan gözlemci devlet" statüsü ve 7 Ekim 2023 sonrası hız kazanan uluslararası tanıma dalgası, Filistin'in uluslararası hukuk

kişiliğini güçlendirmiş ve iki devletli çözüm için normatif bir zemin oluşturmuştur. Ancak, bu diplomatik ve hukuki ilerlemelere rağmen, işgal, yerleşim politikaları ve Güvenlik Konseyi'ndeki veto mekanizmasının yarattığı yapısal engeller, bu meşruiyetin fiile dönüşmesini sekteye uğratmaktadır. Bu makale, söz konusu engelleri aşmaya yönelik alternatif hukuki ve siyasî yolları analiz ederek, Filistin halkının korunması ve iki devletli çözümün sürdürülebilirliği için bütüncül bir fiilî koruma doktrininin gerekliliğini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

2012 Eşiği ve Tanımanın Artışı: İki Devletli Çözüm İçin Rasyonel Zemin

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 29 Kasım 2012 tarihli 67/19 sayılı kararıyla Filistin'e "üye olmayan gözlemci devlet" statüsü tanınması, Filistin'in uluslararası hukuk kişiliğinin kurumsal düzlemde görünürlüğünü artırmış; çok taraflı antlaşmalara taraf olma, BM ajanslarına katılma ve uluslararası yargısal mekanizmalara erişim kapasitesini genişletmiştir¹. Bu statü, devletlik tartışmasını soyut bir meşruiyet iddiasından çıkararak kurumsal araçlarla desteklenen bir sürece dönüştürmüştü; iki devletli çözüme ilişkin normatif çerçeveyi güçlendirmiştir. Filistin'in BM Andlaşmalar Koleksiyonu nezdinde insan hakları ve insancıl hukuk alanlarında çok sayıda sözleşmeye taraf olması, dış ilişkiler kurma kapasitesini belgelendirmiş; UNESCO'daki üyeliği, kültürel ve kurumsal temsiliyetini pekiştirmiştir²³. Uluslararası Ceza Mahkemesi süreçlerine erişim, hesap verebilirlik boyutunu görünür kılmış; iki devletli çözüm bağlamında hukukî araçlara başvuru imkânının pratik değerini göstermiştir⁴. Bu kurumsallaşma, iki devletli çözümün asgari önkoşulları olan muhataplık, normatif dayanak ve yargısal mekanizmalara erişim bakımından rasyonel bir zemin oluşturmuştur.

7 Ekim 2023 sonrasında ivme kazanan tanıma kararları, 2012 eşiğinin üzerine yeni bir katman eklemiştir. Avrupa'da ve Küresel Güney'de art arda gelen tanımlar, iki

devletli çözümün uluslararası toplum nezdinde yeniden "makul ve uygulanabilir" bir çerçeve olarak kabul gördüğünü göstermiştir. Anadolu Ajansı'nın derlemesine göre, bu artışla birlikte Filistin Devleti'ni tanıyan BM üyesi ülkelerin sayısı 157'ye yükselmiştir⁵. Tanıma teorisinde "kurucu" ve "açıklayıcı" yaklaşımlar farklılık göstermiş; ancak pratik etkiler benzer bir sonuca işaret etmiştir: diplomatik temsilin yükselmesi, uluslararası örgütlerde katılım kanallarının genişlemesi ve BM platformlarında destekleyici kararların zemininin güçlenmesi. Bu birikim, sahada hızlı bir dönüşümü tek başına garanti etmemiş; fakat iki devletli çözüm için gerekli olan uluslararası irade ve araç setinin oluşmasına katkı sağlamıştır.

Öte yandan tanımanın tek başına yeterli olmadığı da ortaya konmuştur. Tanıma, iki devletli çözümün meşruiyet sütunlarından biridir; ancak uygulanabilirlik, sahadaki güç dengeleri ve güvenlik koşullarıyla doğrudan bağlantılıdır. 2012 eşiği ve sonrasındaki tanıma dalgası, Filistin'in devletliğine ilişkin hukukî ve kurumsal temeli güçlendirmiş; fakat işgal ve ağır ihlallerin sürdüğü bir bağlamda bu meşruiyetin fiile dönüşmesi için koruma düzenekleri, hesap verebilirlik mekanizmaları ve karar alma süreçlerindeki tikanıklıkları aşmaya dönük yöntemlerin eşzamanlı işletilmesi gerektiğini göstermiştir. Bu nedenle tanımanın sağladığı rasyonel zemin, ancak eşlik eden fiilî koruma ve reform adımlarıyla iki devletli çözümü gerçek hayata taşıyacaktır.

¹ UN General Assembly, Resolution 67/19 (29 Kasım 2012), "Status of Palestine in the United Nations". Erişim: <https://digitallibrary.un.org/record/739031?v=pdf>

² Filistin'in taraf olduğu çok taraflı sözleşmelerin listesi (UN Treaty Collection – State of Palestine sayfası): <https://treaties.un.org/pages/treatyparticipantsearch.aspx?clang=en>

Ayrıca bkz. UNESCO: "Palestine admitted as a UNESCO Member State" (31 Ekim 2011): <https://news.un.org/en/story/2011/10/393562>

³ ICC Savcılığı'nın Filistin bağlamındaki soruşturma duyurusu: "Statement of ICC Prosecutor, Fatou Bensouda, on the opening of an

investigation into the Situation in Palestine" <https://www.icc-cpi.int/news/statement-icc-prosecutor-fatou-bensouda-respecting-investigation-situation-palestine>

⁴ ICC Office of the Prosecutor, "Statement of ICC Prosecutor, Fatou Bensouda, on the opening of an investigation into the Situation in Palestine" (3 Mart 2021): <https://www.icc-cpi.int/news/statement-icc-prosecutor-fatou-bensouda-respecting-investigation-situation-palestine>

⁵ Filistin Devletini tanıyan BM üyesi ülkelerin sayısı 157'ye çıktı", Anadolu Ajansı (AA), erişim: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/filistin-devletini-taniyan-bm-uyesi-ulkelerin-sayisi-157ye-cikti/3695956>

İşgal Koşullarında Devletlik: Ölçütlerin Bağlamsal Yorumu ve Meşruiyet

Devletliğin klasik ölçütleri (nüfus, belirli bir toprak, hükümet ve dış ilişkiler kurma kapasitesi) Montevideo Sözleşmesi'nde çerçevelenmiş; güncel uygulama, bu ölçütlerin sahadaki fiilî koşulları (işgal, idarî parçalanma, güvenlik riski) dikkate alan bağlamsal bir yorumla değerlendirilmesi gerektiğini göstermiştir⁶. Filistin örneğinde bu yaklaşım, “etkinlik” unsurunun katı bir idare ve tam kontrol testine indirgenmemesi gerektiğini; buna karşılık kendi kaderini tayin hakkının sağladığı normatif çerçevenin değerlendirmeye yön vermesi gerektiğini ortaya koymuştur. Böyle bir okuma, devletlik iddiasının hukukî meşruiyetini güçlendirmiştir.

Nüfus ve toprak unsurları bakımından Filistin halkının sürekliliği ile Batı Şeria (Doğu Kudüs dâhil) ve Gazze'nin işgal altındaki toprak statüsü, devletlik iddiasının maddî temelini teyit etmiştir. Sınır uyuşmazlıklarının varlığı, devletliğe kategorik engel teşkil etmemiş; Uluslararası Adalet Divanı'nın “Duvar” istişarî görüşünde işgal ve yerleşim politikalarının uluslararası hukuka aykırı olduğu ve bu uygulamaların Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkını ihlâl ettiği saptaması, toprak unsurunun hukukî çerçevesini pekiştirmiştir⁷. Bu tespit, devletliğin sınırların nihai çizimi ve tam fiilî kontrol şartına indirgenemeyeceğini göstermiş; meşruiyet zeminini güçlendirmiştir. Hükümet ve dış ilişkiler kurma kapasitesi bakımından Filistin'in

kurumsal organlarının sürekliliği ve dış temsil imkânları, ölçütlerin karşılanması katkı sağlamıştır. Devletlik tartışmasında belirleyici olan husus, kurumların hukuken tanınabilirliği ve asgarî işlevselliğidir; bu bağlamda Filistin'in muhataplık ve temsil kapasitesi, devletliğin işlevsel boyutunu desteklemiştir. Uluslararası yargı, bu normatif çerçeveyi tamamlamış; devletliğin salt fiilî denetim ölçütüne indirgenemeyeceğini göstermiştir.

Kendi kaderini tayin hakkının “herkese karşı ileri sürülebilen” nitelikte bir yükümlülük doğurduğu yönündeki içtihat çizgisi, Filistin örneğinde meşruiyetin çapası olarak işlev görmüştür. Divan, East Timor davasında bu hakkın genel bir yükümlülük doğurduğunu vurgulamış; Barcelona Traction kararında “her devlete karşı” geçerli temel yükümlülükler doktriniyi ortaya koymuştur⁸⁹. Namibia istişarî görüşünde ise hukuka aykırı durumların tanınmaması ve yardım edilmemesi gerektiği belirtilmiş; bu yaklaşım, işgal koşullarında etkinlik eksikliğinin meşruiyeti ortadan kaldırmadığını, aksine üçüncü devletlere özel yükümlülükler yüklediğini göstermiştir¹⁰. Bu bütünlük, Filistin'in devletlik iddiasının hukukî dayanağını güçlendirmiştir.

Tanıma Yetmez: İşgal–İlhak–Soykırımın Fiilen Durdurulması Zorunluluğu

Filistin'in devlet olarak tanınması, iki devletli çözümün meşruiyet zeminini güçlendirmiştir; ancak bu meşruiyet,

⁶ Montevideo Sözleşmesi (1933), “States' Rights and Duties” tam metin (OAS): <http://www.oas.org/juridico/english/treaties/a-40.html>

⁷ ICJ, Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, Advisory Opinion (9 Temmuz 2004), tam metin (PDF): <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/131/131-20040709-ADV-01-00-EN.pdf>

⁸ ICJ, East Timor (Portugal v. Australia), Judgment (30 Haziran 1995), tam metin (PDF): <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/84/084-19950630-JUD-01-00-EN.pdf>

⁹ ICJ, Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited (Belgium v. Spain), Second Phase, Judgment (5 Şubat 1970), tam metin (PDF): <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/50/050-19700205-JUD-01-00-EN.pdf>

¹⁰ ICJ, Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa), Advisory Opinion (21 Haziran 1971), tam metin (PDF): <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/53/053-19710621-ADV-01-00-EN.pdf>

sahadaki şartlar değişmedikçe fiile dönüşmemektedir. İsrail'in uzun süreli işgal, yerleşim ve fiilî ilhak politikaları, Filistin topraklarının coğrafi bütünlüğünü parçalamış; iki devletli çözümün uygulanabilirliğini fiilen zayıflatmıştır. Bu tablo, yalnızca tanımanın değil, eş zamanlı olarak işgal ve ilhak pratiklerinin durdurulmasının zorunlu olduğunu göstermiştir. Başka bir deyişle, tanıma hukukî bir eşik yaratmış; fakat sahadaki fiilî engeller kaldırılmadıkça devletliğin tesisine yetmemiştir.

Uluslararası Adalet Divanı'nın 19 Temmuz 2024 tarihli istişarî görüşü, bu çerçeveyi güncel bağlamda güçlendirmiştir. Divan, işgalin hukuk dışı sonuçlarını ve yerleşim ile ilhaka yönelik düzenlemelerin uluslararası hukukla bağdaşmadığını vurgulamış; tüm devletlerin hukuka aykırı durumları tanımama, yardım etmeme ve ihlallerin sona erdirilmesi için birlikte hareket etme yükümlülüklerini teyit etmiştir. Bu yaklaşım, "tanıma + fiilî önleme/koruma" denkleminde hukukî dayanak sağlamış; tanımanın sahada sonuç üretebilmesi için eşzamanlı engelleme önlemlerini zorunlu kılmıştır. Divan'ın yakın tarihli bu değerlendirmesi 2004 yılında "duvar" konulu içtihat çizgisiyle de uyumludur¹¹¹².

Soykırımın Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi çerçevesindeki "önleme" yükümlülüğü de bu tabloya ek bir ağırlık kazandırmıştır. Divan, Bosna-Hersek/Sırbistan kararında devletlerin soykırımı önleme yükümlülüğünün sonuç doğuran nitelikte olduğunu vurgulamış; ciddi risk

ortaya çıktığında zamanında ve etkili tedbir alma zorunluluğunu teyit etmiştir¹³¹⁴. Bu çizgi, sivillerin karşı karşıya olduğu ağır ve yaygın ihlaller bağlamında, tanımanın tek başına yeterli olmadığını; fiilî koruma ve erişim tedbirlerinin, işgal ve ilhakı besleyen uygulamaların durdurulmasının ve hesap verebilirlik mekanizmalarının eş zamanlı olarak işletilmesinin gerektiğini göstermiştir.

Sonuç olarak, iki devletli çözümün pratik tesis edilmesi, üç eşzamanlı hattı gerektirmiştir: (i) meşruiyeti pekiştiren tanıma; (ii) işgal, yerleşim ve ilhak uygulamalarının fiilen durdurulması; (iii) sivillerin korunmasını, insani erişimi ve hesap verebilirliği sağlayan etkili tedbirler. Aksi takdirde, tanımanın ürettiği meşruiyet, coğrafi parçalanma ve kalıcılaşan işgal koşulları nedeniyle sahada karşılık bulamamaktadır. Bu nedenle, tanıma adımlarının fiilî engelleme ve koruma adımlarıyla birlikte yürütülmesi zorunludur.

Üyelik ve Veto: Hukuki Tıkanma, Siyasî Kördüğüm

Birleşmiş Milletler Şartı, tam üyeliği iki aşamalı bir süreç olarak düzenlemiştir: Güvenlik Konseyi'nin tavsiyesi ve akabinde Genel Kurul'un kararı gereklidir. Şart'ın 4. maddesi, başvuranın barışsever nitelikte olmasını ve bu iki kurumsal eşiğin aşılmasını şart koşmuştur. Bu yapı, üyelik sürecini hukuken belirginleştirmiş; ancak aynı zamanda siyasî blokajlara açık bir mekanizma yaratmıştır¹⁵.

¹¹ ICJ, Advisory Opinion (19 Temmuz 2024), "Legal consequences arising from the policies and practices of Israel in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem" – ICJ ana sayfası ve dokümanlar: <https://www.icj-cij.org/case/186>

¹² [13] UN General Assembly, "Request for an advisory opinion of the International Court of Justice on Israel's prolonged occupation, settlement and annexation" (A/RES/77/247, 30 Aralık 2022), tam metin: <https://undocs.org/en/A/RES/77/247>

¹³ ICJ, Case Concerning the Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and

Herzegovina v. Serbia and Montenegro), Judgment (26 Şubat 2007), tam metin (PDF): <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/91/091-20070226-JUD-01-00-EN.pdf>

¹⁴ Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (1948), tam metin ve taraflık durumu (UN Treaty Collection): https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-1&chapter=4&clang=en

¹⁵ UN Charter, Article 4 ("Membership in the United Nations"), resmi metin: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter>

Güvenlik Konseyi'nde üyelik başvuruları "esas" nitelikte görülmekte; bu nedenle 27. madde uyarınca daimî üyelerden birinin olumsuz oyu, kararın alınmasını engellemektedir. Uygulamada daimî üyenin çekimserliği engel oluşturmamakta; fakat "hayır" oyu, tavsiye kararının önüne geçmektedir. Bu çerçevede, hukuki kriterler sağlandığı varsayılrsa dahi, üyelik sonucunun siyasî iradeye, özellikle de daimî üyelerin vetosuna bağlı kaldığını göstermiştir¹⁶.

Bu tıkanmanın güncel örneği, 18 Nisan 2024 tarihli oturumda yaşanmıştır. Güvenlik Konseyi, Filistin'in BM üyeliğine kabulünün Genel Kurul'a tavsiye edilmesini öngören karar tasarısını 12 "evet" oyuna rağmen, bir daimî üyenin "hayır" oyu ve iki çekimser oy nedeniyle kabul edememiştir. Bu sonuç, üyelik sürecinin siyasî kördüğümüne ne ölçüde açık olduğunu ve veto tehdidinin, geniş bir çoğunluğun iradesini dahi hükümsüz kılabilirdiğini göstermiştir¹⁷.

Genel Kurul, tek başına üyelik kararı alamamakta; Güvenlik Konseyi tavsiyesi olmaksızın başvuruyu sonuçlandıramamaktadır. Bu durum, tanınma sayısının yüksekliği ve kurumsal katılım kanallarının genişliğiyle oluşan meşruiyet birikimine rağmen, tam üyeliğin önünde kurumsal bir eşik bulunduğunu teyit etmiştir. Böyle bir tıkanma, Filistin'in uluslararası örgütsel düzende eşit temsili ve karar alma süreçlerine tam katılımı bakımından somut sonuçlar doğurmuş; iki devletli çözümün kurumsal ayağının, siyasî

vetolara bağımlı kaldığını ortaya koymuştur. Kısacası, üyelik meselesi, hukuki yeterlilik tartışmasından ziyade, veto kaynaklı bir usul engeline takılmış; bu engel, meşru bir hedef olarak tanımlanan iki devletli çözümün kurumsal tesisini geciktirmiştir.

Veto Tıkanmasını Aşmak: Hukuki Sınırlar ve Alternatif Yollar

Filistin'in uluslararası alandaki meşruiyeti giderek pekişmekle birlikte, tam üyelik süreci Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ndeki veto engeli nedeniyle kritik bir tıkanıklık arz etmektedir. Bu durum, iki devletli çözümün kurumsal tesisini doğrudan etkilemekte ve mevcut hukuki çerçeve içerisinde bu siyasî kördüğümü aşacak alternatif yolların aranmasını elzem kılmaktadır.

Bu bağlamda, yakın dönemde Fransa-Meksika girişimiyle ortaya konan ACT Davranış Kodu, kitlesel vahşet suçları söz konusu olduğunda daimî üyelerin veto kullanmaktan imtina etmesi veya çekimser kalması yönünde bir beklenti standardı tesis etmiştir. Bu metinler hukuken bağlayıcı olmamakla birlikte, veto kullanımının "maliyetini" artırarak, Filistin'e yönelik karar alma süreçlerinde daimî üyelerin çekimser kalma eğilimini kolaylaştırmıştır. Bu yaklaşım, kritik anlarda Konsey'in asgari düzeyde de olsa işlerliğini temin etme potansiyeli taşımaktadır.¹⁸¹⁹

Güvenlik Konseyi'nin veto nedeniyle kilitlendiği durumlarda ise Genel Kurul'un

¹⁶ UN Charter, Article 27 ("Voting") — Daimi üyelerin "olumsuz oyu" nun etkisi: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter>

¹⁷ United Nations, Security Council press release (18 April 2024), Security Council Fails to Adopt Draft Resolution That Would Have Recommended to General Assembly State of Palestine Be Admitted to Membership in United Nations <https://news.un.org/en/story/2024/04/1148731>

¹⁸ France Diplomacy — United Nations (Fransa-Meksika "veto restraint" girişimine erişim, ana sayfa üzerinden "veto initiative/veto

restraint" aramasıyla güncel alt sayfa bulunabilmektedir): <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/united-nations/>

¹⁹ Global Centre for the Responsibility to Protect — ACT Code of Conduct: <https://www.globalr2p.org/resources/code-of-conduct-regarding-security-council-action-against-genocide-crimes-against-humanity-or-war-crimes/>

377 (V) sayılı "Barışı Birleştirme" usulü önemli bir alternatif olarak devreye girmektedir. Acil özel oturum kararları tavsiye niteliğinde olsa da, geniş bir uluslararası meşruiyet zemini oluşturmaktadır. Filistin dosyasında bu yöntem, Konsey'deki tıkanıklığın yol açtığı eylemsizliği aşarak, iki devletli çözümün önündeki engelleri kaldırmaya yönelik daha kapsamlı ve uygulanabilir kararların alınmasına olanak tanımaktadır. 1956'daki UNEF I örneği ve Uluslararası Adalet Divanı'nın "Certain Expenses" görüşü, bu usulün mali ve kurumsal dayanağını güçlendirerek, veto mekanizmasının yarattığı siyasî kördüğümüne karşı etkili bir hukuki araç sunduğunu göstermiştir²⁰²¹²².

Bu alternatif yollar ve mekanizmalar, Filistin'in devletleşme sürecinde karşılaşılan veto kaynaklı yapısal engelleri aşmakla kalmayıp, uluslararası hukukun temel ilkeleri doğrultusunda iki devletli çözümün fiilen tesis edilmesine yönelik küresel iradeyi kararlılıkla harekete geçirme, bu çözümün kalıcı ve adil bir barışa hizmet edecek şekilde sürdürülebilirliğini güvence altına alma noktasında hayati ve stratejik bir önem arz etmektedir.

Filistin'in Devletleşme Sürecinde Fiilî Korumanın Rolü ve Bütüncül Politikalar

Bu çalışma, Filistin'in devletleşme sürecini hukuki meşruiyetten fiilî tesise uzanan çok boyutlu bir perspektifle ele almıştır. 2012 yılında elde edilen "üye olmayan gözlemci devlet" statüsü ve 7 Ekim 2023 sonrası ivme kazanan tanıma kararları, Filistin'in uluslararası hukuk kişiliğini pekiştirerek iki devletli çözüm için rasyonel bir zemin

oluşturmuştur. Ancak, bu hukuki ve diplomatik kazanımların, işgal koşullarının yarattığı fiilî engeller karşısında tek başına yeterli olmadığı açıkça ortaya konmuştur. Uluslararası Adalet Divanı'nın içtihatları ve kendi kaderini tayin hakkının evrensel niteliği, Filistin'in devletlik iddiasının meşruiyetini güçlendirse de sahadaki işgal, yerleşim ve ilhak politikaları, bu meşruiyetin fiile dönüşmesini engellemektedir.

Makale boyunca vurgulandığı üzere, iki devletli çözümün pratik tesis edilmesi, yalnızca tanıma adımlarıyla sınırlı kalmayıp, işgal ve ilhak uygulamalarının fiilen durdurulmasını ve sivillerin korunmasını temin eden etkili tedbirleri eşzamanlı olarak gerektirmektedir. Bu bağlamda, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ndeki veto tıkanıklığı, Filistin'in tam üyeliği önünde ciddi bir siyasî kördüğüm yaratmaktadır. Ancak Fransa-Meksika girişimiyle ortaya konan ACT Davranış Kodu ve Genel Kurul'un 377 (V) sayılı "Barışı Birleştirme" usulü gibi alternatif mekanizmalar, bu yapısal engelleri aşma ve uluslararası iradeyi harekete geçirme potansiyeli taşımaktadır.

Netice itibarıyla, Filistin'in devletleşme sürecinde karşılaşılan soykırım ve ağır ihlaller karşısında, tanımanın tek başına yeterli bir adım olmadığı aşîkârdır. Zira, Filistin'in devlet olma niteliği uluslararası hukuk açısından zaten güçlü bir zemine sahiptir ve yeni tanımlar, mevcut soykırımın durdurulması ile doğrudan bir bağlantı kurmaktan uzaktır; hatta bazı durumlarda, İsrail'e verilen desteği maskeleyen çabası olarak dahi yorumlanabilmektedir. Bu kritik eşikte,

²⁰ UN General Assembly, Resolution 377 (V), "Uniting for Peace" (1950): [https://undocs.org/en/A/RES/377\(V\)](https://undocs.org/en/A/RES/377(V))

²¹ ICJ, Certain Expenses of the United Nations, Advisory Opinion (20 July 1962): <https://www.ici-cij.org/public/files/case-related/49/049-19620720-ADV-01-00-EN.pdf>

²² UN Peacekeeping, "First United Nations Emergency Force (UNEF I)": <https://peacekeeping.un.org/en/mission/past/unefi.htm>

kalıcı bir ateşkesin sağlanması ve sivillerin korunması için askeri müdahale de dahil olmak üzere somut tedbirlerin ivedilikle hayata geçirilmesi zorunludur.

Bu noktada, uluslararası toplumun, özellikle de devletlerin, Koruma Yükümlülüğü (R2P) çerçevesinde siyasi bir taahhüt olarak kendi vatandaşlarını soykırımdan korumakta aciz kalan Filistin devletinin çağrısına kulak vermesi bir tercih değil, aksine uluslararası hukukun ve ahlaki sorumluluğun bir gereğidir²³. Filistin yönetiminin rızasıyla uluslararası askeri kuvvetlerin konuşlandırılması için BM Güvenlik Konseyi'nin iznine ihtiyaç duyulmadığı, ilgili bildiriye hazırlayan devletlerin ezici çoğunluğunun Filistin'i zaten tanıdığı göz önüne alındığında, BMGK'nin veto mekanizmasına takılmadan doğrudan harekete geçilmesi mümkündür. Nitekim, Filistin devleti de geçtiğimiz ay resmi olarak bu talebini iletmış ve askeri yardım çağrısında bulunmuştur²⁴. Dolayısıyla, barış için gerekli olan bu tür müdahaleleri BMGK'den beklemek, ABD'nin veto tehdidi nedeniyle sorunun çözümsüzlüğe mahkûm edilmesinden başka bir sonuç doğurmayacaktır. Bu nedenle, Filistin'in uluslararası sistemin hak ettiği yeri alması ve iki devletli çözümün kalıcı bir barışa evrilmesi, ancak entegre ve kararlı fiilî koruma sistemlerinin eşgüdümlü bir şekilde, veto engellerine bağlanmaktan kurtulmakla mümkün olacaktır.

²³ Gaza Tribunal, "Time to ACT: Mobilizing Against Israel's Planned Conquest on Gaza City and Central Gaza" <https://drive.google.com/file/d/136l69KscGKHfHfHdbI52GpEl8DzSiwPS/view>

²⁴ Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, "Filistin Halkının Kendi Kaderini Tayin Hakkının Doğasında Var Olarak Filistin Devleti'ni Tanınmanın Zamanı Geldi: Filistin Devleti'nden Mektup (A/ES-10/1041-S/2025/488)," 2025. <https://docs.un.org/en/A/ES-10/1041>

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40

info@dipam.org

+90 216 310 30 50

www.dipam.org

Merdivenköy Mah. Nur Sok. Business İstanbul
A Blok Kat:12 No:115, Kadıköy/İstanbul